

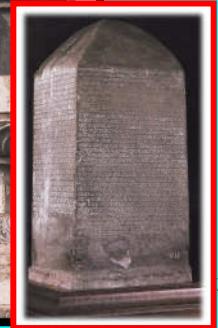
หนังสืออ่านเพิ่มเติม

สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุด “ตามรอยหลักศิลา ค้นหาโบราณสถาน”

ศิลาริบบิลลักษณ์ที่ 1

โดย

นายณอม ล้อมเศรษฐี

ตำแหน่ง ครุวิทยฐานะ ครุชำนาญการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

สารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชุด “ตามรอยหลักศิลา ค้นหาโบราณสถาน”

ศิลาริบบิลลักษ์ที่ 1

ที่มา : ลานอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช,
จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

และ

ศิลาริบบิลลักษ์ที่ 1 จากหนังสือประมวลป้อมมูลเกี่ยวกับจารึกพ่อขุนรามคำแหง

ถนน ล้อมเครยฉี เรื่อง

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุด “ตามรอยหลักศิลา ค้นหาโบราณสถาน” ได้จัดทำขึ้นเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของโบราณสถานในท้องถิ่นของตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเมืองเก่า “ศรีอินทราทิศ” โดยนำเรื่องราวที่มีข้อความปรากฏอยู่ในศิลาริเก็ทหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ได้กล่าวถึงสภาพบ้านเมืองและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในกำแพงเมืองและภายนอกกำแพงเมือง มาจัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สำหรับเล่มนี้เป็นเรื่อง “ศิลาริเก็ทหลักที่ 1” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติ ความสำคัญของศิลาริเก็ทหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชั้นสำคัญของชาติไทย เมื่อนักเรียนอ่านแล้วจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทำให้เกิดความรักและห่วงแห่งภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตน ช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถาน ให้คงอยู่สืบไป

ถนน ล้อมเศรษฐี

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

คำแนะนำในการทำกิจกรรมสำหรับนักเรียน

1. นักเรียนอ่านคำชี้แจงสำหรับนักเรียนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. อ่านหนังสือชุด“ตามรอยหลักศิลา ค้นหาโบราณสถาน” เรื่อง ศิลาราชก หลักที่ 1 ให้เข้าใจ
3. ให้นักเรียนพยายามทำกิจกรรมและตอบคำถามที่ยังทอยู่ด้วยความสามารถ
4. ตรวจคำตอบโดยดูจากเฉลยคำถามที่ยังบ
5. รวบรวมหนังสืออ่านเพิ่มเติมและกระดายคำตอบส่งครู

ตั้งใจอ่านให้เข้าใจก่อนนะครับ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

กิตติกรรมประกาศ

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

เนื้อเรื่อง “ ศิลามารีกหลักที่ 1 ”

1 - 9

กิจกรรมเสนอแนะ

10

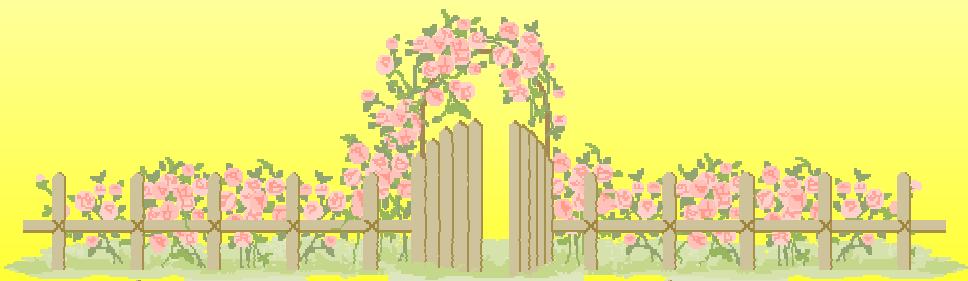
คำถ้ามท้ายบท

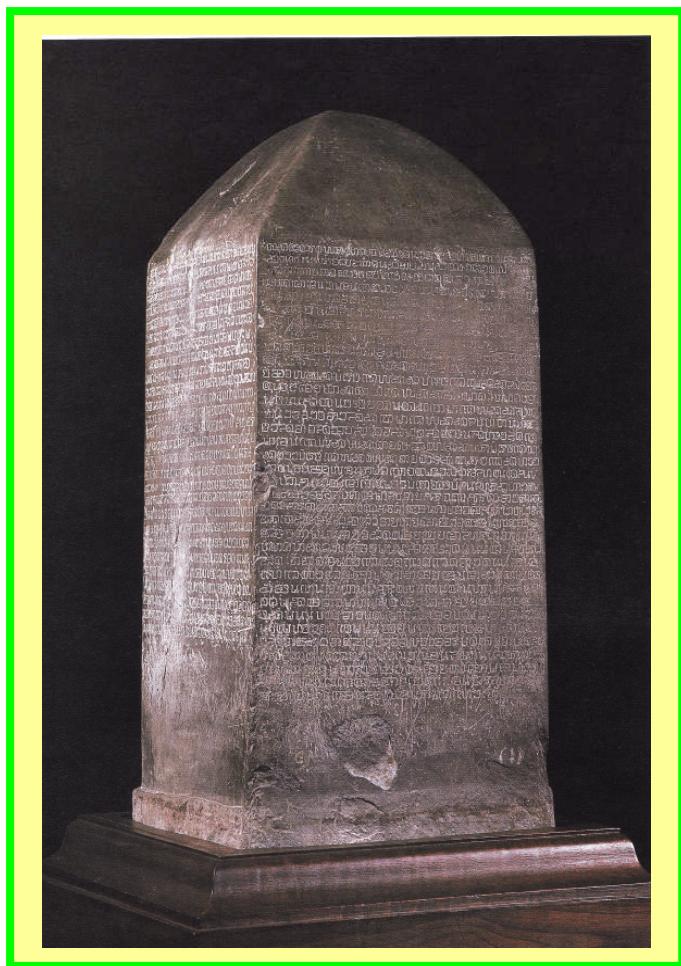
11

เฉลยคำถ้ามท้ายบท

12

บรรณานุกรม

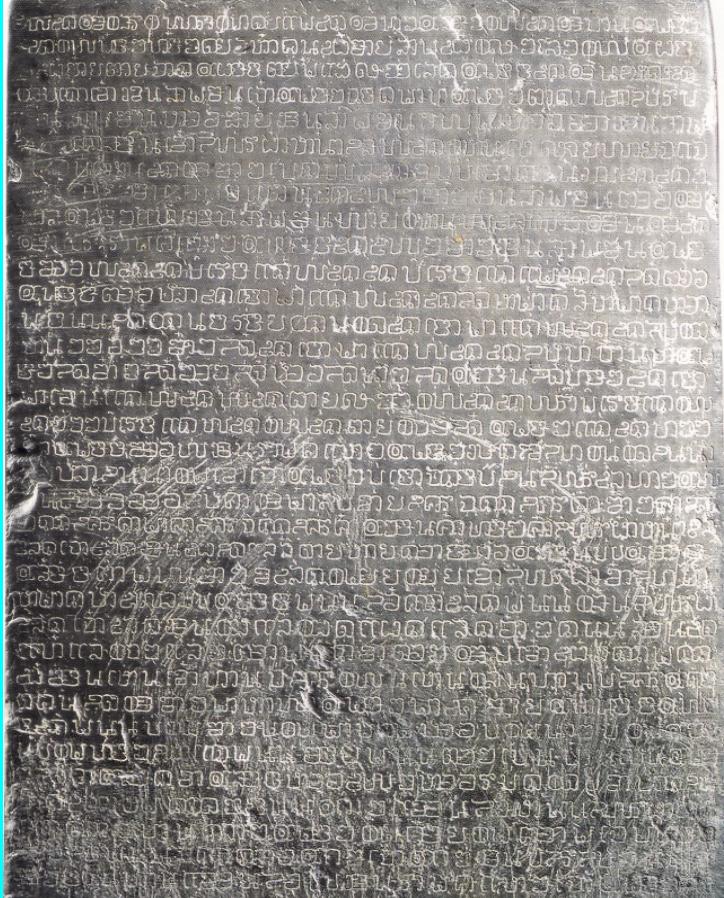

ที่มา : ศิลปาริคหลักที่ 1 จากหนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับจารีกพ่อขุนรามคำแหง

ศิลปาริคพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นศิลปาริคหลักแรกที่ใช้ตัวอักษรไทย และภาษาไทย หลักจารีกมีลักษณะเป็นแท่นหินรูปสี่เหลี่ยม ยอดกลมมนด้านท่า ทรงกระ โจม หรือทรงยอด สูง 1 เมตร 11 เซนติเมตร กว้างด้านละ 35 เซนติเมตร หนา 35 เซนติเมตร เป็นหินทรายเป็น มีจารีกทั้งสี่ด้าน ด้านที่ 1 มี 35 บรรทัด ด้านที่ 2 มี 35 บรรทัด ด้านที่ 3 มี 27 บรรทัด ด้านที่ 4 มี 27 บรรทัด เพื่อบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ในสมัยกรุงสุโขทัย ลักษณะการปักร่องและชีวิต ความเป็นอยู่ของราษฎร ตลอดจนบรรยายถึงความเจริญรุ่งเรืองและความสมบูรณ์ พุนสุขของกรุงสุโขทัย

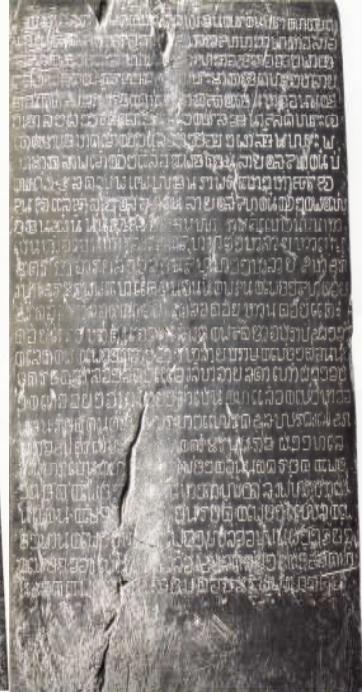
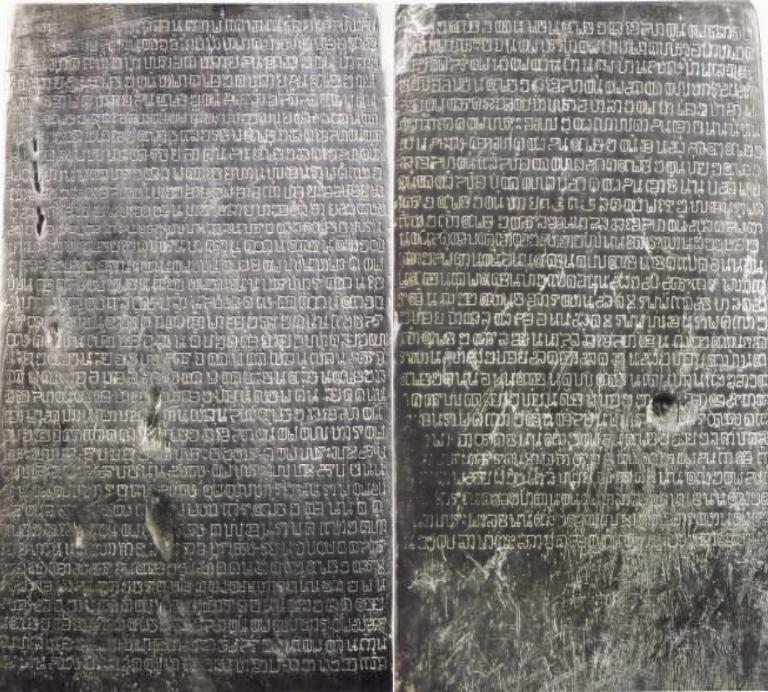

ที่มา: ศิลารีกหลักที่ 1 ด้านที่ 1
จากหนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับอาจารีกพ่อขุนรามคำแหง

เนื้อหาในศิลารีกหลักที่ 1 มีดังนี้

1. ด้านประวัติศาสตร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติพ่อขุนรามคำแหง อาจารีกไว้ท่านองเคลิมพระเกียรติ ตลอดจนความรู้ด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสภาพสังคมของกรุงสุโขทัย ทำให้ผู้อ่านรู้ถึงความเจริญรุ่งเรืองของกรุงสุโขทัย ประปริชาสามารถของพ่อขุนรามคำแหง และความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าและวัฒนธรรม

ศิลารีก ด้านที่ 2

ศิลารีก ด้านที่ 3

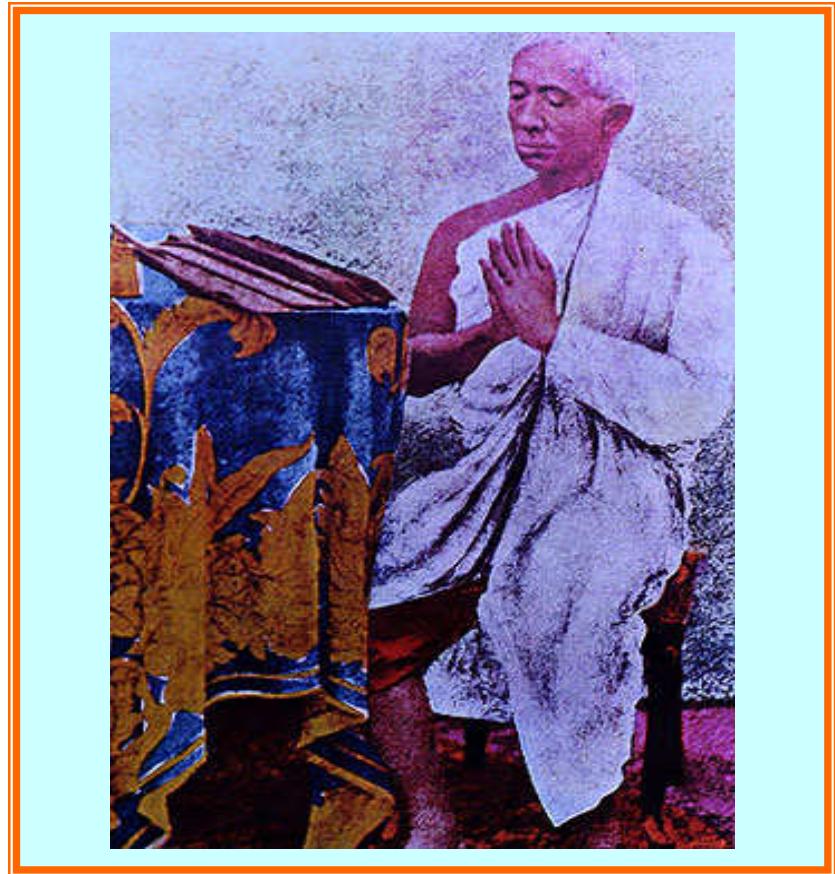
ศิลารีก ด้านที่ 4

ที่มา: ศิลารีกหลักที่ 1 ด้านที่ 2, ด้านที่ 3, และด้านที่ 4

จากหนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับราีกพ่อขุนรามคำแหง

2. ด้านสังคม ให้ความรู้ในด้านกฎหมายและการปกครองในสมัยสุโขทัย
3. ด้านวัฒนธรรม ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของชาวสุโขทัย
4. ด้านภาษา ราีกของพ่อขุนรามคำแหงเป็นหลักฐานสำคัญที่สุด ที่แสดงให้เห็นถึงกำเนิดของวรรณคดีและอักษรไทย

ที่มา : พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพนวช <http://images.google.co.th>

ประวัติความเป็นมาของศิลารักษ์ หลักที่ 1

พ.ศ. 2376 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังพนวชอยู่ ณ วัดราชากิริยา พระองค์ทรงชุดค์มาถิ่ง เมืองสุโขทัยและพบศิลารักษ์สุโขทัยหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งก่อเป็นแท่นไว้บนเนินปราสาท ชาวเมืองสุโขทัยนับถือเป็นว่าเป็นศาลาเจ้า พระองค์ทรงเห็นว่าเป็น “โบราณวัตถุที่สำคัญ” ถ้าปล่อยไว้อาจจะกีดขวางทางไป จึงทรงโปรดให้นำหลักศิลารักษ์ลงมาไว้ที่วัดราชากิริยาเป็นแห่งแรก ต่อมาได้ขยายไปเก็บรักษาไว้ที่วัดบวรนิเวศวิหาร วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และหอสมุดวชิรญาณตามลำดับ

ที่มา : หอพระสมุดวิชรญาณ สำหรับพระนคร ปีพุทธศักราช 2459

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=256037>

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพากเพียรอ่านและแปลคำจาเริก เป็นพระองค์แรก และได้พระราชทานสำเนาจาเริกให้แก่ราชทูตอังกฤษ และราชทูต ฝรั่งเศส ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ศาสตราจารย์ยอร์ช เชเดย์ ชาวฝรั่งเศสได้เข้ามา รับราชการเป็นบรรณาธิการให้กับ ประจำหอพระสมุดวิชรญาณ สำหรับพระนคร มีหน้าที่ตรวจค้น สอบสวนและอ่านแปลศิลปจาเริกต่าง ๆ รวมทั้งจาเริกหลักที่ 1 นี้ด้วย นักจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ให้ความสนใจศึกษา อ่าน แปล วิเคราะห์และตีความหมาย เนื้อหา สาระ ของจาเริกหลักที่ 1 อย่างต่อเนื่องมาจนถึง ปัจจุบัน

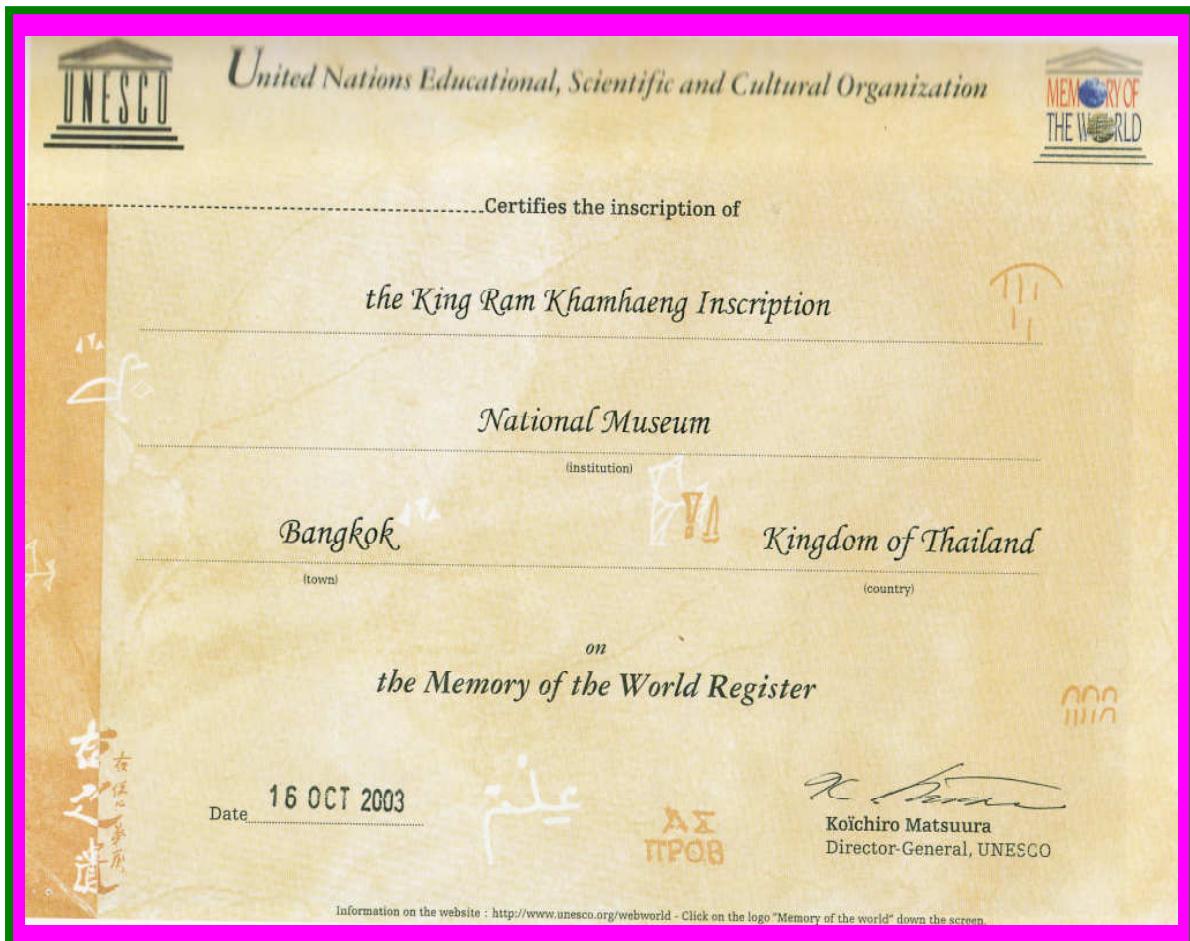

หอพระสมุคชิรัญญา สำหรับพระนคร

<http://images.google.co.th/imgres?imgurl=http://>

ปัจจุบันศิลารีกหลักที่ 1 จัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร ศิลารีกหลักที่ 1 เป็นเอกสารโบราณประเพทจารีกชั้นที่สำคัญที่สุดของชาติชั้นหนึ่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมความเจริญของไทยในสมัยสุโขทัย โดยเฉพาะความเจริญในด้านการรู้หนังสือ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันเนื่องด้วยพระพุทธศาสนาและการให้เสริภาพแก่ประชาชน

ที่มา : ในทะเบียนศิลปาริเก็หลักที่ 1 เป็นเอกสารมรดกความทรงจำโลก
จากหนังสือประมวลข้อมูลเกี่ยวกับจารึกพ่อขุนรามคำแหง.

ยิ่งไปกว่านั้นรูปอักษรในจารึกหลักที่ 1 ยังเป็นแบบอักษรและอักษรวิธี
ที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย และได้เป็นแม่แบบของรูปแบบอักษรไทยที่มีวิวัฒนาการ
เป็นลำดับมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2546 จารึกของพ่อขุนรามคำแหง ได้รับการยกย่อง
จากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)
ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นเอกสารมรดกความทรงจำโลก

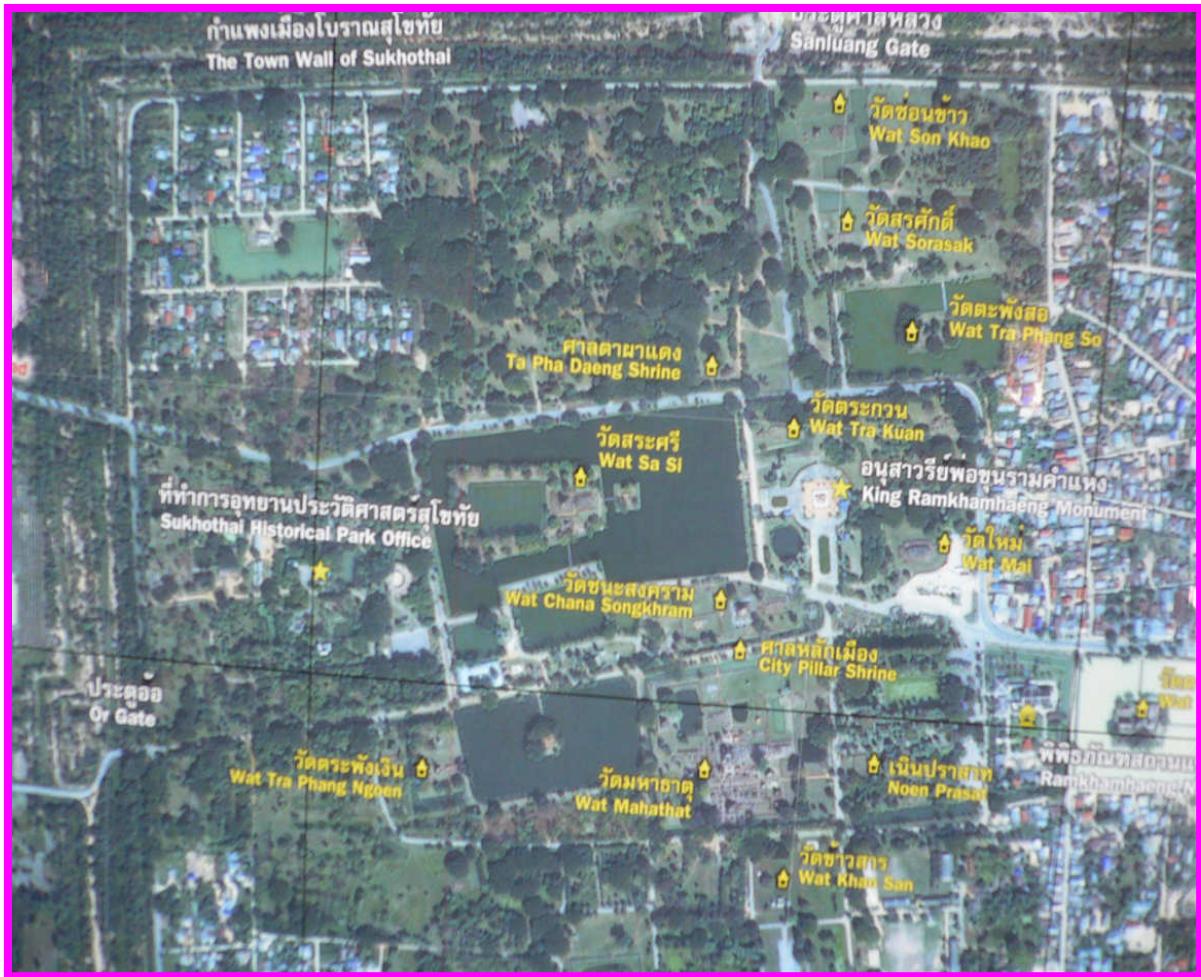

ที่มา : ลานอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

นับเป็นความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิของชาติที่มีมรดกวัฒนธรรมอันล้ำค่ายิ่งชั้นนี้ และเมื่อเราได้ศึกษาถึงสภาพภูมิประเทศตลอดจน โบราณสถานประเภทต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานปรากฏอยู่ในเมืองสุโขทัยเป็นจำนวนมาก จะเห็นว่าได้สร้างขึ้นด้วยความรู้ความสามารถของบรรพชนคนไทยในอดีต

ศิลปาริมพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนี้จึงเป็นเอกสารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของชาติไทย เป็นมรดกอันล้ำค่าและทรงคุณค่าอย่างยิ่งและมีสาระประโภชน์แก่ชาติ บ้านเมืองนานัปการ เราทุกคนจึงควรช่วยกันพิทักษ์รักษาไว้ให้ดำรงคงอยู่คู่ชาติไทยตลอดกาล

ที่มา : ภาพถ่ายทางอากาศ
จากศูนย์บริการนักท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ศิลปาริเกลักษณ์ที่ 1 ได้กล่าวถึงสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในกำแพงเมืองและภายในนอกกำแพงเมืองทั้งสิ่งที่คงเหลืออยู่หลายแห่งด้วยกัน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับว่าเป็น “มรดกโลก” นับเป็นความภาคภูมิใจของชาวสุโขทัยทุกคน

ชุด “ตามรอยหลักศิลป ค้นหาโบราณสถาน”

เรื่อง

ศิลปารักษ์หลักที่ 1

- นักเรียนแบ่งกลุ่มรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ค้นพบศิลปารักษ์หลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พร้อมกับบรรยายถึงแหล่งที่มาแล้วรวบรวมเป็นเล่ม โดยใช้วัสดุอย่างประยุกต์ แต่มีความคิดสร้างสรรค์แล้วนำเสนอนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- นักเรียนสำรวจโบราณสถานในชุมชน แล้ววัดภาพไว้เพื่อนำมาพูดคุยกันว่าหากจะให้โบราณสถานดังกล่าวคงอยู่คู่บ้านเมืองและเป็นสถานที่ท่องเที่ยว (มรดกโลก) คนในชุมชนควรช่วยกันดูแลอย่างไร เช่น ไม่จีดเขียนหรือทำลาย
- นักเรียนร่วมกันนำเสนอขั้นตอนการสืบค้นทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นกระบวนการแล้วร่วมกันอภิปรายรายละเอียดของขั้นตอน และบันทึกผล
- นักเรียนฝึกบันทึกเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เพราะเมื่อวันเวลาผ่านไป บันทึกเหล่านี้อาจกลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างไร
2. ศิลารีกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ถูกค้นพบเมื่อใด และใครเป็นผู้ค้นพบ ปัจจุบันอยู่ที่ไหน
3. ศิลารีกหลักที่ 1 ได้รับประกาศยกย่องจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก เมื่อใดและประกาศเกี่ยวกับเรื่องอะไร
4. ยกตัวอย่างโบราณสถานสำคัญ ๆ ที่ศิลารีกหลักที่ 1 กล่าวถึงเท่าที่ทราบ
5. บอกวิธีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในชุมชนของนักเรียน เท่าที่นักเรียนสามารถทำได้

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ เพราะเป็นหลักฐานที่นักประวัติศาสตร์จะต้องเก็บรวบรวม คัดเลือก กลั่นกรอง วิพากษ์และตีความหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้มีคุณค่าในแง่ของการเป็นหลักฐานสำหรับการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทย

2. ศิลปารักษากลักษณ์ ๑ ของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ถูกค้นพบเมื่อ พ.ศ. 2376 บนเนินปราสาทเมืองสุโขทัย โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันจัดแสดงไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพมหานคร

3. ศิลปารักษากลักษณ์ ๑ ได้รับประกาศยกย่องจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นเอกสารมรดกความทรงจำโลก

2. โบราณสถานสำคัญ ๆ ที่ศิลปารักษากลักษณ์ ๑ กล่าวถึง คือ วัดมหาธาตุวัดศรีชุม วัดสะพานหิน สรีดงกต์ และประตุเมืองโบราณทั้งลีทิศ ฯลฯ เป็นต้น

5. วิธีการอนุรักษ์โบราณสถานในชุมชน ได้แก่ การไม่ขัดเปลี่ยน ทำลาย หรือเมื่อพบเห็นนักท่องเที่ยวทำสิ่งที่ไม่เหมาะสม ก็ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรต่อไป

สวัสดีครับ

กรมศิลปากร. จารีกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ, 2526.

พิทักษ์ ดำเนินงาน. ตามรอยหลักศิลป์ ค้นหาข้อเท็จจริง. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ มิ่งขวัญ, 2547.

พลับพลึง คงชนะ และคณะ. ชุดกิจกรรมพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ม. 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด, 2550.

สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับจารีกพ่อขุนรามคำแหง. สุโขทัย : รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2547.

<http://images.google.co.th/imgres?imgurl=http>

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=256037>

<http://images.google.co.th>

